

“De forma que la doctrina oficial, política, governamental i ja quasi acadèmica, és que hi ha dos idiomes que es diuen valencià i català, a tots els efectes legals. Inclòs, supose, l'establiment d'una frontera al riu de la Sénia. Exactament allò que fa trenta anys devia pensar María Consuelo Reyna.

Idiomes, autobús

Això degué ser l'any 1974, que un dia em vingueren a veure a Castelló el redactor en cap del diari *Las Provincias*, o siga, Vicent Andrés Estellés, i un jove periodista de nom Ricardo Bellveser, que després va ser ben conegut a València. Em van convidar a dinar al Casino, i portaven l'encàrrec de la, també jove, vicedirectora i filla de l'amo, María Consuelo Reyna, acabada d'arribar de Madrid amb aires de primavera liberal (durà ben poc, aquell “liberalisme” i aquella primavera), i que pretenia incorporar com a col·laboradors del diari alguns incipients escriptors, intel·lectuals o universitaris diguem-ne progressistes. Molt bé, que vaig dir, faré un paperet cada setmana, i el faré en valencià, i ja miraré de no excedir-me, de cara a la censura. La senyoreta Reyna em va escriure una carta molt amable, i vam tindre una entrevista ben cordial. Perfecte. Jo anava fent el meu article setmanal (la meua entrada en aquest petit ofici d'escriptor de premsa), i no passava res. Fins que, aproximadament un any més tard, no sé amb motiu de què (potser d'aquella petita campanya contra Sanchis Guarner, i del document dels acadèmics de la Real Espanola confirmant que el valencià, com diu el seu diccionari, és una forma de la llengua catalana), jo vaig escriure un paperet innocu sobre el tema. Imaginava, en l'escrit, que jo feia aquesta prova: convidar una colla d'escèptics o enemics de la unitat de l'idioma, un autobús sencer, i viatjar de nit o amb els ulls tancats, cap al nord, baixant a Torreblanca, Alcalá de Xivert, Benicarló, Vinaròs, Sant Carles i Amposta, per exemple, escoltar parlar la gent de cada lloc, i mirar d'endevinar, per l'orella, en quin moment havíem passat la frontera de la llengua, és a dir on estava la ratlla entre el valencià i el català. Si la trobaven, escrivia jo, els convidava a tots a sopar. També podíem fer dos altres viatges, des de València cap a l'oest i cap al sud, i fer la prova comparativa: on era la ratlla entre el valencià i el castellà, per veure si aquesta frontera lingüística era tan fàcil o tan difícil d'endevinar com l'altra. Era una broma innocent. L'article d'aquella setmana no va aparèixer al diari, ni un altre, la setmana següent, amb contingut semblant. Ni una paraula de la vicedirectora, ni una excusa. No ho va publicar, i prou. I no vaig escriure més en aquell diari. Després va passar tot allò que vostès saben, el paper de la Reyna i del seu cercle, la missió destructiva, les batalles, la infàmia, la violència, i tots els resultats i efectes que hem hagut de patir.

Ara, prop de trenta anys més tard, tinc la impressió que si, posem per cas, jo enviara el mateix article a alguna revisteta del PP, o d'alguna conselleria o diputació, o d'algun ajuntament on governa, o a qualsevol publicació que controlen els senyors Zaplana, Camps o Gonzalez Pons, tampoc no me'l publicarien. I si l'Acadèmia Valenciana de la Llengua tinguera una revisteta de divulgació, tinc el presentiment que tampoc els faria gràcia aquell paper meu rebutjat per la senyora Reyna. Perquè a principis dels anys setanta el separatisme lingüístic valencià ja era una exòtica i anacrònica deixalla de bestieses i ignoràncies passades, cosa d'un grapat de fanàtics més aviat fantasmals. I el van ressuscitar, li van donar nova vida, el van inflar, pels motius i amb els efectes que sabem, i ara és cada vegada més assumit com a posició extensa i respectable: el PP el proclama, el PSOE l'accepta, el govern el promou, l'AVL l'insinua amb persistent astúcia, i oposar-s'hi pareix ja cosa de radicals sense seny ni sentit polític. De forma que la doctrina oficial, política, governamental i ja quasi acadèmica, és que hi ha dos idiomes que es diuen valencià i català, a tots els efectes legals. Inclòs, supose, l'establiment d'una frontera al riu de la Sénia. Exactament allò que fa trenta anys devia pensar María Consuelo Reyna. I jo mantinc l'oferta de l'autobús nocturn: a la senyora Figueres, al senyor Francesc Camps i companyia, i fins i tot –el masoquisme també és un plaer– al senyor Joan Ignasi Pla. Els pagaria el sopar amb molt de gust. Un bon sopar, en honor als idiomes.